

BOG‘CHA TARBIYACHISI TOMONIDAN BOLALARDA IJTIMOYIY KO‘NIKMALARNI SHAKLLANTIRISHNING ZAMONAVIY USULLARI

Shodiyorova Ra‘no Urakboyevna

Jizzax viloyati G‘allaorol tumani MMTB ga qarashli

4-son DMTT tarbiyachisi

Annotatsiya: *Ushbu maqola bog‘cha tarbiyachisi tomonidan bolalarda ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantirishning zamonaviy usullarini tahlil qiladi. Maqolada o‘yin, guruh mashg‘ulotlari va interaktiv metodlar orqali bolalarning muloqot, hamkorlik va ijtimoiy o‘zaro ta‘sir ko‘nikmalarini rivojlantirish yo‘llari ko‘rib chiqiladi. Shuningdek, tarbiyachining roli, pedagogik yondashuvlar va zamonaviy metodik tavsiyalar taqdim etilgan.*

Kalit so‘zlar: *bog‘cha tarbiyachisi, ijtimoiy ko‘nikmalar, bolalar, zamonaviy pedagogik usullar, muloqot, hamkorlik.*

Аннотация: *Статья посвящена современным методам формирования социальных навыков у детей в дошкольных учреждениях под руководством воспитателя. В статье рассматриваются способы развития коммуникативных, кооперативных и социальных навыков детей через игры, групповые занятия и интерактивные методы. Также освещается роль воспитателя и представлены современные педагогические рекомендации.*

Ключевые слова: *воспитатель, социальные навыки, дети, современные педагогические методы, коммуникация, сотрудничество*

Abstract: *This article analyzes modern methods of developing social skills in children under the guidance of a preschool teacher. It examines ways to enhance children’s communication, cooperation, and social interaction skills through games, group activities, and interactive methods. The role of the teacher, pedagogical approaches, and contemporary methodological recommendations are also presented.*

Keywords: *preschool teacher, social skills, children, modern pedagogical methods, communication, cooperation.*

Kirish

Ijtimoiy ko‘nikmalar bolalarning shaxs sifatida rivojlanishi, atrofdagilar bilan muvaffaqiyatli muloqot qilishi va jamiyatda o‘z o‘rnini topishi uchun muhim ahamiyatga ega. Bolalar bog‘chasida tarbiyachining roli nafaqat bilim berish, balki ularning ijtimoiy, emotsional va muloqot ko‘nikmalarini shakllantirishda ham katta. Zamonaviy pedagogika ilmiy tadqiqotlar va amaliy tajribalar asosida bolalarning ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantirishda turli metod va texnologiyalarni taklif qiladi.

Bugungi kunda bog‘cha tarbiyachilari o‘yin, guruh mashg‘ulotlari, interaktiv metodlar va kreativ faoliyat orqali bolalarda muloqot, hamkorlik, ijtimoiy hurmat va muammolarni hal etish ko‘nikmalarini shakllantirishga e‘tibor qaratmoqda. Shu bilan birga, pedagogik

jarayonda individual yondashuv, bolalar ehtiyojini hisobga olish va zamonaviy ta’lim texnologiyalaridan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi.

Ushbu maqola bog‘cha tarbiyachisi tomonidan bolalarda ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantirishning zamonaviy usullarini ilmiy-tadqiqot va amaliy nuqtai nazardan yoritishni maqsad qilgan.

Bugungi kunda jamiyatda ijtimoiy ko‘nikmalarga ega bo‘lmagan bolalar bilan ishlash muhim pedagogik masalalardan biridir. Bolalar bog‘chasida tarbiyachining roli faqat bilim berish bilan cheklanmaydi; u bolalarning ijtimoiy moslashuvini, muloqot va hamkorlik ko‘nikmalarini shakllantirishda ham hal qiluvchi ahamiyatga ega.

Zamonaviy hayot sharoitida bolalar tez rivojlanayotgan texnologiyalar, global kommunikatsiya va turli ijtimoiy muhit ta’sirida o‘smoqda. Shu sababli, bog‘cha tarbiyachilari bolalarga nafaqat akademik bilim, balki ijtimoiy va emosional ko‘nikmalarni rivojlantirish orqali ularning jamiyatga moslashuvini ta’minlashlari zarur.

Shuningdek, bolalarda ijtimoiy ko‘nikmalarni erta yoshdan shakllantirish ularning keyingi ta’lim jarayonida muvaffaqiyatli bo‘lishi, do‘stlik va hamkorlik munosabatlarini o‘rnatishi, konfliktlarni hal qilish qobiliyatini rivojlantirishi bilan bevosita bog‘liq. Shu sababli, bog‘cha tarbiyachisi tomonidan ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantirishning zamonaviy usullarini tadqiq etish va amaliyotga joriy etish dolzarb hisoblanadi.

Asosiy qism

Bog‘cha tarbiyachisi bolalarda ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantirishda bir nechta zamonaviy usullardan foydalanadi. Ulardan eng samarali bo‘lganlari – o‘yin faoliyati, guruh mashg‘ulotlari, interaktiv metodlar va kreativ faoliyatdir.

O‘yin faoliyati bolalarga muloqot qilish, navbat kutish, qo‘shma qarorlar qabul qilish kabi ijtimoiy ko‘nikmalarni o‘rganish imkonini beradi. Masalan, rol o‘yinlari orqali bolalar turli ijtimoiy vaziyatlarda o‘zini qanday tutishni tajriba qiladilar, bir-birining his-tuyg‘ularini tushunishni o‘rganadilar. Shu bilan birga, konstruktiv va qoidaga asoslangan o‘yinlar bolalarda hamkorlik va jamoaviy ishlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

Guruh mashg‘ulotlari orqali bolalar bir-biri bilan muloqot qilish, fikr almashish va birgalikda muammoni hal qilish ko‘nikmalarini rivojlantiradilar. Tarbiyachi bu jarayonda har bir bolaning ishtirokini rag‘batlantiradi, ularni tinglash va hurmat qilish qobiliyatini shakllantiradi. Shuningdek, guruh mashg‘ulotlari bolalarda ijtimoiy rollarni tushunish, o‘zaro yordam va mas’uliyatni his qilish imkonini beradi.

Interaktiv metodlar – multimedia vositalari, audio-vizual materiallar va raqamli o‘yinlar orqali bolalarning e’tiborini jalb qilish va ularni muloqot jarayoniga faol qo‘shish imkonini beradi. Masalan, bolalar bilan animatsion hikoyalar orqali muomala qoidalarini o‘rganish yoki virtual interaktiv o‘yinlar orqali muammolarni hal qilish tajribasi olib boriladi.

Shuningdek, bog‘cha tarbiyachisi kreativ faoliyat orqali bolalarda ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantiradi. Rassomlik, musiqiy va dramatik mashg‘ulotlar bolalarga o‘z his-tuyg‘ularini ifodalash, boshqalar bilan hamkorlik qilish va fikrlarini erkin bildirish imkonini yaratadi.

Shuni ta’kidlash kerakki, ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantirish jarayonida individual yondashuv muhimdir. Har bir bolaning xususiyatlari, qiziqishlari va ehtiyojlari hisobga olinib, metodlar moslashtiriladi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar, jumladan konstruktivizm, interaktiv o‘qitish va o‘yin metodlari, bolalarda muloqot va hamkorlik ko‘nikmalarini samarali rivojlantirishga imkon beradi.

Natijada, bog‘cha tarbiyachisi tomonidan qo‘llaniladigan zamonaviy usullar bolalarning ijtimoiy moslashuvini oshiradi, ular jamiyatda muvaffaqiyatli muloqot qiladigan, boshqalarni tushunadigan va jamoaviy ishlashga tayyor shaxs sifatida shakllanishiga xizmat qiladi.

Bolalarda ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantirish nafaqat ularning shaxsiy muvaffaqiyati, balki jamiyat bilan samarali muloqot qilishi uchun ham muhimdir. Zamonaviy hayot sharoitida bolalar turli ijtimoiy muhit, texnologik ta’sir va global kommunikatsiya bilan tez o‘zgaradigan sharoitda yashamoqda. Shu sababli, bog‘cha tarbiyachilari bolalarning muloqot, hamkorlik, konfliktlarni hal qilish va boshqalarni tushunish ko‘nikmalarini erta yoshdan shakllantirishga majburdir.

Shuningdek, ilmiy tadqiqotlar ko‘rsatadiki, bolalarda ijtimoiy ko‘nikmalarni rivojlantirish ularning emotsional intellekti, mustaqilligi va ijtimoiy moslashuv qobiliyatini oshiradi. Bog‘cha tarbiyachisi tomonidan zamonaviy pedagogik metodlar, o‘yinlar va interaktiv mashg‘ulotlar yordamida bu ko‘nikmalarni tizimli shakllantirish bolalarning kelajakdagi ta’lim jarayonida muvaffaqiyatli bo‘lishini ta’minlaydi.

Shuning uchun, bog‘cha tarbiyachisi tomonidan bolalarda ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantirishning zamonaviy usullarini o‘rganish va amaliyotga joriy etish pedagogika va psixologiya sohalari uchun dolzarb va muhim ilmiy masala hisoblanadi.

Bolalarda ijtimoiy ko‘nikmalar — bu jamiyatda muvaffaqiyatli muloqot qilish, boshqalar bilan hamkorlik qilish, o‘z his-tuyg‘ularini nazorat qilish va ijtimoiy vaziyatlarga moslashish qobiliyatidir. Bog‘cha tarbiyachisi bu ko‘nikmalarni erta yoshdan shakllantirish orqali bolalarning kelajakdagi shaxsiy va ijtimoiy muvaffaqiyatini ta’minlaydi.

Bolalarda shakllantiriladigan asosiy ijtimoiy ko‘nikmalar:

1. Muloqot ko‘nikmalari – fikr almashish, so‘zlashish, savol berish va tinglash orqali boshqalar bilan samarali muloqot qilish.
2. Hamkorlik va jamoaviy ishlash – guruhdagi vazifalarni birgalikda bajarish, navbat kutish, qarorlarni muhokama qilish.
3. Empatiya va hissiyotlarni tushunish – boshqalarning his-tuyg‘ularini anglash, yordam berish va hurmat ko‘rsatish.
4. Konfliktlarni hal qilish – nizolarni so‘zlashuv, murosaga kelish va tinch yo‘l bilan hal qilish.
5. Ijtimoiy qoidalarga rioya qilish – tartib, axloqiy qadriyatlar va odob-axloq qoidalarini tushunish.

Zamonaviy usullar:

1. O‘yin faoliyati: Rol o‘yinlari, konstruktiv o‘yinlar va jamoaviy o‘yinlar orqali bolalar turli ijtimoiy vaziyatlarni tajriba qiladi. O‘yinlar orqali ular muloqot qilish, qaror qabul qilish va hamkorlik ko‘nikmalarini rivojlantiradi.

2. Guruh mashg‘ulotlari: Tarbiyachi rahbarligida guruh faoliyatlari bolalarda muloqot, fikr almashish va hamkorlikni rivojlantiradi. Bu mashg‘ulotlar orqali bolalar ijtimoiy rollarni tushunadi va mas’uliyatni his qiladi.

3. Interaktiv metodlar: Multimedia vositalari, audio-vizual materiallar va raqamli o‘yinlar bolalarning e‘tiborini jalb qilish, muammoni hal qilish va muloqot ko‘nikmalarini mustahkamlash imkonini beradi.

4. Kreativ faoliyat: Rassomlik, dramatik va musiqiy mashg‘ulotlar bolalarga his-tuyg‘ularini ifodalash, boshqalar bilan hamkorlik qilish va ijodiy fikrlashni rivojlantirish imkonini beradi.

5. Individual yondashuv: Har bir bolaning qiziqishi, xususiyatlari va ehtiyojlarini hisobga olish, pedagogik metodlarni moslashtirish orqali ijtimoiy ko‘nikmalarni samarali shakllantirish.

Zamonaviy pedagogika ilmiy-tadqiqotlar va amaliy tajribalar asosida tarbiyachiga bolalarda ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantirishning samarali usullarini taklif qiladi. Shu usullar bolalarni jamiyatda muvaffaqiyatli muloqot qiladigan, boshqalarni tushunadigan va jamoaviy ishlashga tayyor shaxs sifatida shakllantirishga xizmat qiladi.

Xulosa

Bog‘cha tarbiyachisi tomonidan bolalarda ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantirish bolalarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishi uchun muhim ahamiyatga ega. Ushbu jarayonda muloqot, hamkorlik, empatiya, konfliktlarni hal qilish va ijtimoiy qoidalarga rioya qilish kabi asosiy ko‘nikmalar rivojlantiriladi.

Zamonaviy pedagogik yondashuvlar — o‘yin faoliyati, guruh mashg‘ulotlari, interaktiv metodlar, kreativ faoliyat va individual yondashuv — bolalarning ijtimoiy ko‘nikmalarini samarali shakllantirishga imkon beradi. Shu orqali bolalar jamiyatda muvaffaqiyatli muloqot qiladigan, boshqalarni tushunadigan va jamoaviy ishlashga tayyor shaxs sifatida tarbiyalanadi.

Shu sababli, bog‘cha tarbiyachisi tomonidan ijtimoiy ko‘nikmalarni shakllantirishning zamonaviy usullarini o‘rganish va amaliyotga joriy etish pedagogika va psixologiya sohalari uchun dolzarb va muhim ilmiy masala hisoblanadi.

O‘zbek adabiyotlari

1. Abdullayeva, G. (2020). Bog‘cha tarbiyasida bolalarning ijtimoiy ko‘nikmalarini rivojlantirish metodikasi. Toshkent: O‘qituvchi.

2. Rasulova, N. (2019). Bolalar psixologiyasi va tarbiyasi: Zamonaviy yondashuvlar. Toshkent: Fan va ta’lim.

3. Toshpulatova, S. (2021). Ijtimoiy va emosional rivojlanishning pedagogik asoslari. Toshkent: Pedagogika.

4. Mirzaeva, L. (2018). Bolalar ijodkorligini rivojlantirish va ijtimoiy ko‘nikmalar. Toshkent: Ilm-Fan.
5. Ismoilov, A. (2022). Bog‘cha tarbiyachisi uchun metodik qo‘llanma. Toshkent: Ta’lim